

Ing. Ján Lipták, CSc. sa dožil sedemdesiatpäť rokov

Ing. Ján Lipták, CSc. sa 6. februára 2013 dožil významného životného jubilea 75. rokov. Narodil sa v Sudinciach, v malej obci hontianskeho regiónu. Zmaturoval na Jedennásťročnej strednej škole v Šahách v roku 1956. Pokračoval v štúdiu na Lesníckej fakulte Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene, ktorú ukončil v roku 1962. V ďalších rokoch pokračoval vo vedeckej príprave ako interný vedecký aspirant vo vednom odbore meliorácie. V roku 1967 získal vedeckú

hodnosť kandidát poľnohospodársko-lesníckych vied (CSc.).

Vo Výskumnom ústave lesného hospodárstva v Banskej Štiavnici (neskôr vo Zvolene) pracoval od ukončenia vysokoškolského štúdia až do odchodu na dôchodok. Toto pracovisko sa mu stalo srdcu blízkym a až do dnešných čias udržiava s nim úzky kontakt. Od nástupu do tohto ústavu sa zameriaval na lesné škôlkarstvo, spočiatku najmä na kvalitu zalesňovacieho materiálu. Bol priekopníkom technológií pestovania semenáčikov na umelých substrátoch a sadeníc s obaleným koreňovým systémom. Svoje výskumnícke aktivity postupne rozširoval, najmä na riešenie optimálneho zakladania lesných porastov, zalesňovanie, najprv na nelesných pôdach, no neskôr aj na rôznych typoch (kategóriách) holín – imisné, kalamitné, zaburiné holiny..., a to od nížin až po hornú hranicu lesa. Podieľal sa na zakladaní celého radu trvalých výskumných plôch, najmä v oblasti výskumu ochrany pôdy pred eróziou.

S rozširovaním vedeckovýskumného zamerania pribúdali Jánovi Liptákovi aj povinnosti podieľať sa na organizovaní a riadení výskumného procesu v ústave. Z oddelenia lesnícko-technických meliorácií prešiel pracovať do odboru pestovania lesov, kde zastával funkciu zástupcu vedúceho odboru. V roku 1986 sa stal vedúcim odboru genetiky a šľachtenia lesných drevín vo Výskumnom ústave lesného hospodárstva vo Zvolene. Súčasťou odboru bola Výskumná stanica v Liptovskom Hrádku a Gabčíkove, ako aj výskumná základňa Veľká Stráž a arborétum Kysihýbel. Pracovná náplň odboru bola veľmi široká. Okrem genetiky, a šľachtenia lesných drevín riešili sa tu aj ďalšie problematiky biologického zamerania, ako je dendrológia, fyziológia, cytológia a ďalšie.

Ťažiskom výskumu v tomto odbore v rokoch 1997 – 2000 bola rezortná výskumná úloha *Zachovanie využitie, a reprodukcia genofondu lesných drevín, najmä v ohrozených oblastiach*, ktorej koordinátorom bol Ján Lipták. Jej cieľom bolo: zachovať, reprodukovať a využiť genofond lesných drevín šľachtiteľskými metódami a využitím progresívnych technológií predsejbovej prípravy semien a výroby sadbového materiálu. V rámci nej sa riešilo 7 čiastkových úloh. V publikácii 95 rokov Lesníckeho výskumného ústavu vo Zvolene sa konštatovalo, že v rámci *Programu záchrany, a zachovania genofondu lesných drevín na Slovensku*, ktorý bol realizačným výstupom uvedenej úlohy sa na Slovensku vymedzili génové základne – 42 tis. ha, stabilizovali uznané porasty kategórie IIB – 52 tis. ha, selekciou sa zvýšil počet výberových stromov – 3 900 jedincov, pokračovalo sa

v zakladaní semenných sádov – 189, 5 ha. Semenné sady sa založilo najmä v oblasti Oravy, stredného Spiša, Jelšavy, Žiaru nad Hronom a Slovenských Beskyd – 627 ha. Súčasťou boli aj výsadby z autovegetatívne namnoženého materiálu, banka lesných semien, klonové archívy, šľachtiteľské práce a intenzívna podpora prirodzenej obnovy. Zaviedli sa nové technológie predsejbovej prípravy a ochrany semien, testovanie životnosti semien, nové technológie skladovania sadeníc v klimatizovaných halách, komplexná ochrana sadbového materiálu, atď.

Ján Lipták vypracoval počas jeho pôsobenia vo Výskumnom ústave lesného hospodárstva vo Zvolene, resp. v Lesníckom výskumnom ústave Zvolen 50 výskumných správ. Na vyriešené úlohy vo výskume úzko nadväzovala jeho publikačná činnosť. Uverejnil stovku prác, z ktorých štvrtina boli pôvodné vedecké práce zásadného významu. Časť týchto prác uverejnil aj v zahraničí. Je autorom 2 knižných publikácií, ktoré vyšli v roku 1980 *Pestovanie semenáčikov na rašelínových substrátoch pod polyetylénovými krytmi a pestovanie sadeníc Nisulovou metódou* a v roku 1987, *Nové poznatky z uskladňovania, sušenia a predsejbovej prípravy semien a obhospodarovania škôlkarských stredísk*. Bol spoluautorom ďalších 6 knižných publikácií. Bol autorom učebných textov pre postgraduálne štúdium ako aj študijných pomôcok pre odborných lesných hospodárov.

Náš jubilant veľmi úzko spolupracoval s mnohými špecialistami na škôlkarstvo a zalesňovanie nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. V prvom rade treba spomenúť Výskumný ústav lesného hospodárstva a poľovníctva v Jílovišti-Strnady, Výskumná stanica Opočno. Ďalej to boli mnohé výskumné a univerzitné pracoviská vo Fínsku a Nemecku. Veľmi dobrý vzťah mal k pracovníkom lesnej prevádzky. Aj vďaka tomu sa mnohé jeho výsledky výskumu úspešne realizovali v praxi.

Zvlášť treba zdôrazniť, že Ján Lipták ani po odchode na dôchodok sa neprestal aktívne zaujímať o lesné hospodárstvo. V rámci možností pokračoval vo vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti. V posledných piatich rokoch bol spoluriešiteľom projektu APPV-0591-07 *Spustnuté pôdy a pustnutie krajiny Slovenska* (2008 – 2010), ktorého bol koordinátor prof. Ing. R. Midriak, DrSc. Výsledkom riešenia je monografia *Spustnutie pôdy a pustnutie krajiny Slovenska*, 2011, UMB Banská Bystrica, kde samostatnú kapitolu *Lesné porasty založené na spustnutých pôdach Slovenska* (40 strán) napísal náš jubilant. Táto kapitola je vlastne syntézou takmer 50-ročného výskumu menovaného v problematike zalesňovania spustnutých pôd v rámci celého Slovenska. Ako propagačný materiál z výsledkov riešenia projektu vydal kolektív R. Midriak – E. Zaušková – J. Lipták multi-mediálne CD *Spustnuté pôdy Slovenska v obrazoch*, 2011, UMB B. Bystrica. Spolu s J. Konôpkom a E. Greppelom riešil problematiku obnovy borín v Odštepnom závode Malacky, Vojenské lesy a majetky SR. Výsledky spracovali aj ako pôvodnú vedeckú prácu: *Prirodzená alebo umelá obnova borovicových porastov na Záhorí*, Lesnícky časopis - Forestry Journal, 2012, roč. 58, č. 2, s. 100-110.

Ján Lipták sa aktívne zúčastňuje konferencií a seminárov. Tak napríklad v roku 2009 na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici

ci, v roku 2011 na Výskumnej stanici Opočno Výskumný ústav lesného hospodárstva a poľovníctva Jíloviště-Strnady, a v roku 2012 v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene. Jeho vystúpenia na týchto podujatiach sa týkali histórie a výsledkov zalesňovania nelesných pôd na Slovensku. Taktiež uverejňuje príspevky v recenzovaných zborníkoch a časopisoch. Veľmi úzko spolupracuje ako recenzent s redakciami vedeckých lesníckych časopisov a zborníkov (Lesnícky časopis - Forestry Journal, Acta Facultatis Forestalis Zvolen).

Okrem toho sa naďalej aktívne zapája do výchovy nových vedeckých pracovníkov. Možno povedať, že pokračuje v činnosti, ktorú úspešne zabezpečoval počas zamestnania vo výskumnom ústave, keď ako školiteľ, prípadne ako školiteľ špecialista vychoval 10 vedeckých pracovníkov. Posudzuje dizertačné a diplomové práce aspirantov a študentov, zúčastňuje sa rokovaní skúšobných komisií, záujemcom ochotne poskytuje konzultácie. Vypracoval približne 80 posudkov. Je čestným členom Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied.

Za jeho bohatú činnosť dostal náš jubilant mnohé významné ocenenia. Spomenieme aspoň dve ceny Československej akadémie zeměděl-

ských věd za dosiahnuté výsledky vo vedeckovýskumnej práci. Posledne ocenila jeho prácu Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied, ktorej je čestným členom.

Gratulácia k 75. výročiu jeho narodenia by nebola úplná, ak by sme nespomenuli jeho osobné vlastnosti. Tieto má až mimoriadne priaznivé. Je čestný, skromný, priateľský, ochotný pomáhať každému, kto to potrebuje. Chcel by som mu v mene jeho priateľov úprimne poďakovať za doterajšie veľmi dobré vzťahy, povinišovať dobrého zdravia a spokojnosti v ďalšom živote. A celkom nakoniec, aby aj naďalej mal radosť zo svojej rodiny a chalupárčenia v jeho rodných Sudinciach, aby držala nad ním ochrannú ruku bohyňa Diana pri pobyte v poľovnom revíri, ako aj pri poľovníckych úspechoch, ktoré mu robia radosť a preto o nich aj tak rád rozpráva.

Jozef KONÔPKA

*Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen
T. G. Masaryka 22, SK – 960 92 Zvolen
e-mail: jkonopka@nlcsk.org*